

Tilläggsbudget för år 2005 – Utgiftsområde 22 Kommunikationer

Till finansutskottet

Finansutskottet beslöt den 28 april 2005 att bereda övriga berörda utskott tillfälle att yttra sig över 2005 års ekonomiska vårproposition (prop. 2004/05: 100) om tilläggsbudget till statsbudgeten för budgetåret 2005 (punkterna 2–17) och de motioner som kan komma att väckas, allt i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde.

I detta yttrande behandlar trafikutskottet yrkandena 13–16 samt yrkande 17 (delvis) i propositionen innebärande att riksdagen

13. godkänner en investeringsplan för Statens järnvägar i enlighet med vad regeringen föreslår (avsnitt 3.2.19),

14. godkänner att intäkterna från de avgifter som tas ut för passage över nya Svinesundsbron får disponeras för att betala räntor och amorteringar på de lån som tagits upp för att finansiera byggandet av Svinesundsförbindelsen (avsnitt 3.2.19),

15. godkänner att regeringen under 2005 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 12 300 000 000 kronor för att omfinansiera vägprojekt som ingår i de s.k. storstadspaketen i Stockholm och Göteborg enligt vad regeringen föreslår (avsnitt 3.2.19),

16. godkänner den föreslagna användningen av det under utgiftsområde 22 Kommunikationer uppförda ramanslaget 36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling (avsnitt 3.2.19),

17. (delvis) godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag enligt specifikation i tabell 2.1.

Vidare behandlas följande motionsförslag:

- 2004/05:Fi18 av Elizabeth Nyström m.fl. (m) och
- 2004/05:Fi19 av Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, kd, c) yrkande 4 (delvis).

Utskottets överväganden

Enskilda vägar

Motionsförslag

I motion 2004/05:Fi19 om stormen i januari 2005 anför Bengt-Anders Johansson m.fl. (m, fp, kd, c) att regeringen inte berört frågan om det ökade underhållsbehovet för enskilda vägar och skogsbilvägar. Enligt motionärerna är det viktigt att regeringen återkommer med ökade anslag för detta ändamål i höstens budgetproposition (yrkande 4).

Trafikutskottets ställningstagande

Utskottet vill uppmärksamma att frågan om ökat underhållsbehov av enskilda vägar med anledning av stormen i januari 2005 behandlats av utskottet i betänkande 2004/05:TU17 Åtgärder inom kommunikationsområdet med anledning av stormen i januari 2005 över södra Sverige. Utskottet anförde där som sin mening att det är nödvändigt att medel tillförs för att tillgodose ökat underhållsbehov av det drabbade vägnätet. Vidare vill utskottet påminna om sitt ställningstagande i betänkande 2004/05:TU11 Vägfrågor, där utskottet angav att utgångspunkten måste vara att bidragsprocenten till de enskilda väghållarna åtminstone vidmakthålls i avvaktan på att slutlig ställning tas till de förslag som varit föremål för övervägande bl.a. inom Brevutredningen. Utskottet utgick ifrån att tillräckliga medel avsätts för att klara ett tillfredsställande underhåll. Utskottet, som inte ändrat inställning i frågan, föreslår att motion 2004/05:19 avstyrks i här behandlad del. Utskottet vill även uppmärksamma att regeringen på tilläggsbudgeten föreslår att ytterligare medel anvisas under utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar, anslag 41:2 *Insatser för skogsbruket* med ändamålet att återställa skador på skogsbilvägar och enskilda vägar utan statsstöd.

Ändrad ram och ändrade anslag

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen på tilläggsbudget för budgetåret 2005 godkänner ändrade ramar för utgiftsområden samt anvisar ändrade och nya anslag i enlighet med specifikation i tabell 2.1 i propositionen.

I fråga om utgiftsområde 22 Kommunikationer föreslår regeringen förändringar i enlighet med följande tabell.

Anslag	Belopp enligt statsbudgeten 2005, tkr	Förändring av ram/anslag, tkr	Ny ram/ anslagsnivå, tkr
22 Kommunikationer	31 666 492	-188 000	31 478 492
36:2 Vāghållning och statsbidrag	16 607 522	-66 000	16 541 522
36:4 Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter	11 196 512	-219 000	10 977 512
36:7 Ersättning till viss kanaltrafik m.m.	62 660	-3 000	59 660
36:12 Rikstrafiken: Trafikupphandling	823 000	100 000	923 000

Regeringens förslag innebär att den totala ramen för utgiftsområde 22 Kommunikationer minskar med 188 miljoner kronor. Anslag 36:2 *Vāghållning och statsbidrag* minskas med 66 miljoner kronor för att bidra till finansieringen av anslagshöjningar inom utgiftsområde 4 Rättsväsendet och utgiftsområde 23 Jord- och skogsbruk, fiske med anslutande näringar. Inom utgiftsområde 4 handlar det om en ökning av anslag 4:5 *Domstolsväsendet m.m.* som enligt regeringens förslag tillförs medel bl.a. för att täcka kostnader för överklaganden av beslut om färdtjänst och riksfärdtjänst, eftersom dessa kostnader blivit större än beräknat sedan dagens regelverk infördes. Inom utgiftsområde 23 handlar det om en höjning av anslag 41:2 *Insatser för skogsbruket* i syfte att återställa skador på enskilda vägar utan statsstöd och skogsbilvägar som blivit följden av stormen i södra Sverige i januari 2005.

Anslag 36:4 *Banverket: Banhållning och sektorsuppgifter* minskas med 219 miljoner kronor, dels för att bidra till finansieringen av ovan nämnda anslagshöjningar inom utgiftsområdena 4 och 23, dels för att finansiera en höjning av anslag 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* med 100 miljoner kronor. Även anslag 36:7 *Ersättning till viss kanaltrafik m.m.* minskas för att bidra till finansiering av höjningen av Rikstrafikens trafikupphandlingsanslag.

Motionsförslag

Elizabeth Nyström m.fl. (m) motsätter sig i motion 2004/05:Fi18 regeringens förslag att anslag 36:2 *Vāghållning och statsbidrag* minskas med 66 miljoner kronor år 2005. Enligt motionärerna bör i stället anslag 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* minskas med motsvarande belopp.

Trafikutskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändrade anslag för budgetåret 2005 inom utgiftsområde 22 Kommunikationer (punkt 17 delvis). Motion 2004/05:Fi18 avstyrks därmed.

Investeringsplan för Statens järnvägar

Regeringens förslag

Regeringen föreslår att riksdagen godkänner den investeringsplan för affärsverket Statens järnvägar som redovisas i propositionen enligt nedanstående tabell.

<i>Mnkr</i>	Totala utgifter under perioden 2005–2007	Budget 2005	Beräknat 2006	Beräknat 2007
Underhåll av ellok	35	25	10	-
Upprustning av personvagnar	110	10	50	50
Säkerhetsinvesteringar	5	5	-	-
Ombyggnad av personvagnar	10	10	-	-
Köp av begagnade vagnar	20	20	-	-
Summa investeringar	180	70	60	50
Egen finansiering	180	70	60	50
Summa finansiering	180	70	60	50

Bakgrunden till förslaget är att Statens järnvägar får tillhandahålla lok och vagnar till den av staten upphandlade interregionala persontrafiken. De fordon som finns för detta uppdrag behöver enligt regeringens redovisning i propositionen renoveras och utrustas med ny teknik. Vidare anges att vissa av vagnarna som används i dagens upphandlade trafik till Norrland är så gamla och i sådant skick att det inte är ekonomiskt effektivt att renovera. I stället är det bättre att anskaffa begagnade vagnar av senare tillverkningsår. Statens järnvägar avser att finansiera dessa investeringar med hyresintäkter. Investeringarna förväntas ge positiv avkastning.

Trafikutskottets ställningstagande

Utskottet ställer sig bakom det förslag till investeringsplan för affärsverket Statens järnvägar som redovisas i propositionen.

Avgifter på nya Svinesundsbron

Regeringens förslag

Regeringen undertecknade 2002 ett avtal med den norska regeringen om byggandet av Svinesundsförbindelsen. Förbindelsen kommer att färdigställas och öppnas för trafik i mitten av 2005. Finansiering av den svenska delen har skett genom att Vägverket under byggtiden har tagit upp lån i Riksgäldskontoret. Lånen är avsedda att återbetalas inom 20 år med intäkterna från avgifter som tas ut av trafikanterna. Regeringen föreslår mot

denna bakgrund att de avgifter som tas ut för passage över nya Svinesundsbron skall få disponeras för att betala räntor och amorteringar på de lån som finansierat byggandet av Svinesundsförbindelsen.

Trafikutskottets ställningstagande

Den svenska delen av Svinesundsförbindelsen har finansierats med lån i Riksgäldskontoret. Avsikten har varit att dessa lån skall återbetalas med avgifter från trafikanterna på bron. Utskottet ställer sig därför bakom regeringens förslag att de avgifter som tas ut för passage över nya Svinesundsbron skall få disponeras för att betala räntor och amorteringar på de lån som finansierat detta projekt.

Väghållning och statsbidrag

Regeringens förslag

Sedan början av 1990-talet pågår infrastrukturinvesteringar inom de s.k. storstadspaketen i Stockholm och Göteborg. Ursprungligen var projekten i Stockholm delar av den s.k. Dennisöverenskommelsen och avsikten var att investeringarna skulle finansieras med avgifter från trafikanterna. Sedan Dennisöverenskommelsen upphört att gälla genomförs projekten enligt gällande beslut från riksdagen (bl.a. bet. 1997/98:TU5, rskr. 1997/98:213). Eftersom skulderna redovisas i Vägverkets balansräkning och eftersom räntor och amorteringar betalas med anslagsmedel och inte med avgifter, föreligger enligt regeringen inga skäl att fortsätta förvalta dessa lån vid sidan av statens ordinarie upplåning. Regeringen bedömer också att de totala kapitalkostnaderna på sikt blir lägre om upplåningen hanteras av Riksgäldskontoret. Således talar såväl administrativa som ekonomiska skäl för att lånen bör införlivas med Riksgäldskontorets ordinarie skuldförvaltning. En låneram om sammantaget högst 12 300 miljoner kronor behövs för ändamålet. Regeringen föreslår därför att regeringen under 2005 får besluta om en låneram i Riksgäldskontoret om högst 12 300 miljoner kronor för omfinansiering av vägprojekten Södra länken, riksväg 73 delen Fors–Jordbro, Södertörnsleden, E 18 delen Söderhall–Rösa, Götaleden, Gårda, Åbromotet samt övriga delar inom de s.k. storstadspaketen i Stockholm och Göteborg.

Trafikutskottets ställningstagande

Enligt utskottets mening finns det i dag inte några skäl att förvalta de lån som finansierat de s.k. storstadspaketen i Stockholm och Göteborg vid sidan av statens ordinarie upplåning. Då såväl administrativa som ekonomiska skäl talar för att lånen införlivas med Riksgäldskontorets ordinarie skuldförvaltning föreslår trafikutskottet att finansutskottet tillstyrker regeringens förslag att så görs (punkt 15).

Trafikupphandling

Regeringens förslag

Den kollektiva persontrafiken upphandlas i ett antal olika avtal, varav vissa är omfattande och komplicerade till sin karaktär. Det är viktigt att ingångna avtal analyseras och följs upp på ett professionellt sätt. Regeringen anför i propositionen att erfarenheter av ingångna avtal behöver tas till vara då nya avtal skall upprättas samt att det både vid analys av befintliga avtal och utfallet av dessa samt vid tecknandet av nya avtal kan vara motiverat att tillfälligt ta hjälp av extern juridisk, ekonomisk eller annan för uppgiften relevant expertis. Regeringen föreslår därför att anslag 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* skall få användas till att finansiera tillfällig juridisk, ekonomisk eller annan expertis vid ingående av nya avtal och vid uppföljningar av tidigare ingångna avtal.

Trafikutskottets ställningstagande

Utskottet delar regeringens uppfattning att upphandlingen av kollektiv persontrafik bör följas upp och utvärderas samt att erfarenheter av ingångna avtal måste tas till vara. Mot denna bakgrund är det enligt utskottets bedömning motiverat att tillfälligt ta hjälp av extern expertis inom det juridiska, ekonomiska eller andra relevanta områden. Ändamålet för anslag 36:12 *Rikstrafiken: Trafikupphandling* bör därför utvidgas i enlighet med regeringens förslag (punkt 16).

Stockholm den 17 maj 2005

På trafikutskottets vägnar

Claes Roxbergh

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Claes Roxbergh (mp), Carina Moberg (s), Elizabeth Nyström (m), Jarl Lander (s), Hans Stenberg (s), Krister Örnfjäder (s), Johnny Gylling (kd), Claes-Göran Brandin (s), Jan-Evert Rådhström (m), Monica Green (s), Sven Bergström (c), Kerstin Engle (s), Björn Hamilton (m), Mikael Johansson (mp), Christer Winbäck (fp) och Karin Thorborg (v).

Avvikande meningar

1. Enskilda vägar (m, fp, kd, c)

Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp) anför:

Regeringen har i propositionen redovisat åtgärder med anledning av stormen i januari 2005. Vi anser dock att frågan om underhåll och återställande av de enskilda vägarna inte uppmärksamrats i tillräcklig grad. Det är angeläget att ytterligare medel anvisas för detta ändamål. Regeringen bör därför behandla denna fråga i höstens budgetproposition. I sammanhanget kan erinras om att samtliga partier i alliansen i sina budgetar för innevarande år föreslagit mer resurser till enskilda vägar än regeringen. Finansutskottet bör mot denna bakgrund tillstyrka motion 2004/05:Fi19 yrkande 4 i denna del.

2. Ändrad ram och ändrade anslag (m)

Elizabeth Nyström (m), Jan-Evert Rådström (m) och Björn Hamilton (m) anför:

I regeringens förslag till tilläggsbudget för år 2005 görs en neddragning av anslaget till vägar med 66 miljoner kronor. Förslaget är inget annat än en fortsättning på den redan påbörjade nedmonteringen av en väginfrastruktur som byggts upp under generationer. Mätt som andel av BNP satsar Sverige nu mindre på infrastruktur än någon gång under efterkrigstiden. En svag tillväxt och statsfinansiella problem bidrar återigen till att viktiga och lönsamma investeringar i vägnätet senareläggs. Situationen är oroande, särskilt i ljuset av att trafiken aldrig varit så omfattande som nu och alla prognoser pekar på en fortsatt stark ökning av både gods- och persontrafiken. Vi motsätter oss därför regeringens förslag att anslag 36:2 *Väghållning och statsbidrag* minskas med 66 miljoner kronor år 2005. I stället bör anslaget 34:3 *Åtgärder för biologisk mångfald* minskas med motsvarande belopp. Finansutskottet bör avstyrka regeringens förslag i denna del och tillstyrka motion 2004/05:Fi18.

Särskilt yttrande

Ändrad ram och ändrade anslag (m, fp, kd, c)

Elizabeth Nyström (m), Johnny Gylling (kd), Jan-Evert Rådström (m), Sven Bergström (c), Björn Hamilton (m) och Christer Winbäck (fp) anför:

Då riksdagen tidigare beslutat om innevarande års budget har vi vare sig möjlighet eller anledning att arbeta om denna eller åter redovisa våra budgetförslag. Vi vill dock understryka att nuvarande problem med skenande utgifter är en konsekvens av den politik som bedrivs av regeringen och dess samarbetspartier. De partier som bildade riksdagsmajoritet får nu ta det fulla ansvaret för de förändringar som föreslås för att hålla utgifterna under taken.

Vi vill vidare framhålla att för utgiftsområde 22 Kommunikationer har vi tidigare i våra budgetförslag och motioner med anledning av 2005 års ekonomiska budgetproposition redovisat alternativ till dagens politik. Det gäller bl.a. utökade satsningar på väginfrastrukturen och förändrade prioriteringsgrunder i transportpolitiken, där transportsystemets tillväxtpotential står i centrum och där målet är en infrastruktur som tillgodoser de behov som finns inom olika näringar och i olika delar av landet.